

Každý desátý občan ČR se řadí mezi osoby se zdravotním postižením

2.6.2008 21:22

Unikátní výběrové šetření zaměřené na získání informací o osobách se zdravotním postižením uskutečnil v minulém roce Český statistický úřad. Z právě zveřejněných výsledků vyplývá, že z 10,287 miliónu obyvatel České republiky představují 9,87 % osoby se zdravotním postižením. Protože až dosud se ve všech i vládních dokumentech týkajících se osob se zdravotním postižením vycházelo jen z odhadů, byť kvalifikovaných, postupně si přiblížíme, co všechno šetření ukázalo.

Šetření pracovalo s následující definicí zdravotně postižené osoby: „Zdravotně postiženou je osoba, jejíž tělesné, smyslové anebo duševní schopnosti či duševní zdraví jsou odlišné od typického stavu pro odpovídající věk a lze oprávněně předpokládat, že tento stav potrvá déle než 1 rok. Odlišnost od typického stavu pro odpovídající věk musí být takového druhu či rozsahu, že obvykle způsobuje omezení nebo faktické znemožnění společenského uplatnění dané osoby.“

Šetření, které bylo prvním svého druhu, přineslo řadu inspirativních námětů. Informace mohou sloužit vládě ČR, ministerstvům a organizacím, které sdružují osoby se zdravotním postižením nebo jim poskytují nejrůznější služby, k dalšímu efektivnímu využití. V tomto dílu se omezíme na nejdůležitější zjištění, která z šetření vyplývají:

1. Podle odhadů ČSÚ žije v současné době v České republice 1 015 548 osob se zdravotním postižením, kteří tvoří 9,87% celé populace.

2. Věková struktura se vyznačuje vysokým podílem žen nad 75 let, což je logické vzhledem ke kratší délce života mužů. Z pohledu rodinného stavu jsou v této skupině až tři čtvrtiny ovdovělých žen.

3. Úroveň vzdělání osob se zdravotním postižením je v porovnání s celkovou populací ČR nižší. Ve skupině zdravotně postižených starších 15 let výrazně převládá počet osob se základním vzděláním.

4. Mezi nejčastější typy zdravotního postižení patří choroby vnitřních orgánů, následovány nemocemi pohybového ústrojí. Oba uvedené typy handicapu se vyskytují u nadpoloviční většiny osob se zdravotním postižením.

5. S vrozenými vývojovými vadami jako příčinou zdravotního postižení se setkáváme u třetiny mentálních retardací. Dvě třetiny postižení pohybového aparátu vznikly v důsledku úrazů. Nemoc bývá nejčastější příčinou vzniku postižení vnitřních orgánů (57%). Vysoký věk člověka vede ve zvýšené míře k chorobám vnitřních orgánů, zejména oběhového ústrojí (42%).

6. Nejvyšší průměrná míra postižení byla zaznamenána u lidí s mentálním postižením - 2,37.

7. Kompenzační pomůcky potřebují zejména lidé se zrakovým, sluchovým a tělesným postižením.

8. Počet zdravotně postižených osob bez zajištěné péče se postupně zvyšuje až do věku 59 let, kdy dosahuje téměř jedné pětiny. S narůstajícím věkem přibývá osob se zdravotním postižením, pro něž je pomoc druhých nepostradatelná. Šetření potvrdilo, že ve všech věkových skupinách představuje rodina nejpřirozenější formu pomoci. Zdravotně postižení starší 75 let využívají častěji více forem pomoci, což odpovídá obecně potřebám seniorů v celé populaci.

9. Míra soběstačnosti osob se zdravotním postižením se od středního věku relativně rychle snižuje s přibývajícím věkem. Zatímco ve věku 45-59 let bylo zcela soběstačných 62% postižených lidí, ve věkové skupině 60 - 74 let to bylo 48% a ve věku nad 75 let už jen 18%. Potřeba pomoci rapidně stoupá se závažností postižení – se stupňující se mírou postižení klesá míra soběstačnosti handicapovaných lidí.

10. Z celkového počtu zdravotně postižených v ČR žije 87% ve standardním bytě nebo domě. V zařízeních sociální péče pobývá až pětina osob s mentálním postižením.

11. Nadpoloviční většina 57% všech zdravotně postižených, kteří žijí v ústavech sociální péče, pobývá v léčebnách, jejichž zřizovatelem je krajský úřad. Více než polovina z tohoto počtu bydlí v zařízeních s kapacitou 101-200 lůžek.

12. Ekonomicky nejaktivnější skupinou osob se zdravotním postižením jsou lidé v rozmezí 45 – 59 let. Rostoucí věk se odráží v poklesu ekonomické aktivity u osob se zdravotním postižením a v nárůstu skupiny nepracujících důchodců. Ve skupině ekonomicky aktivních zdravotně postižených osob jsou čtyři pětiny v zaměstnaneckém poměru a jedna pětina patří k osobám samostatně výdělečně činným.

13. Nárok na plný invalidní důchod má 30% a na částečný invalidní důchod 11% osob se zdravotním postižením. Starobní, vdovský/vdovecký či sirotčí důchod je vyplácen polovině zdravotně postižených. Jejich počet narůstá po 60. roce života.

Jaroslav Winter